

Роль римського права у процесі становлення юридичної освіти у країнах Західної Європи

Римське право було, є і буде важливим чинником розвитку більшості країн західної Європи, адже воно поєднує правову думку від античності до сьогодення.

На даний момент ми можемо спостерігати поживлення інтересу до права Стародавнього Риму. І це відбувається не лише у країнах з романо – германською правовою сім'єю, а й у державах, які не зазнали рецепції права Риму: Африці, Китаю, Британії, Північній Америці тощо.

У такому випадку постає справедливе питання: чому ж у сучасному світі так різко посилюється інтерес до римського права? Чи є римське право дійсно тим наріжним каменем, на якому побудувалася правова система західноєвропейських країн?

Важливу роль у відродженні та популяризації римського права беззаперечно відіграв Болонський університет. Цей навчальний заклад став ядром розвитку правової науки у Європі. Тому очевидно, що витoki відродження римського права беруть свій початок у стінах даного університету.

Випускники начального закладу ставали майстрами юридичного мислення та аналізу, володіли блискучими знаннями з римського приватного права. Це дозволило ставати їм неперевершеними майстрами юридичної науки не лише у Римській імперії, а й поза її межами.

Однією із заслуг Болонського університету є те, що він зумів популяризувати вивчення права Стародавнього Риму у ряді країн Європи.

Ще одним фактором успіху просвітницької діяльності цього освітнього закладу є те, що він завжди був центром наукових дискусій та трактування норм класичного римського права.

Завдяки активній дослідницькій роботі університету розвивалася юридична наука у Франції, Іспанії, Німеччині та інших державах.

Тож чим відрізняється Болонська система навчання від тої, що існувала в період до заснування даного освітнього закладу?

□ По-перше, для юристів не було обов'язковим вивчення класичного римського права, що унеможливило первинне тлумачення норм закону. Принцип дослідження права Стародавнього Риму, що був закладений викладачами Болонського університету, дозволив сформуванню високої юридичної техніки майбутніх юристів.

□ По-друге, Болонський університет доніс римське право до студентів, які приїжджали сюди з різних куточків Європи і на відміну від інших навчальних закладів, випускники цього закладу були неперевершеними знавцями права.

□ По-третє, у Болонському навчальному закладі була розроблена унікальна методика викладання, де основною формою навчання була «лекція» - спільне читання тексту професором та студентами.

Ще одним фактором успіху цієї системи було те, що даний університет не знаходився під юрисдикцією Папи. Це дозволило студентам та викладачам вузів бути вільними у професійній діяльності. Згодом Болонську систему юридичної освіти було запроваджено в інших європейських університетах – навчальних закладах Пізи, Саламанки, Падуї, Монпельє.

У XII столітті розпочинається новий етап розвитку освіти у країнах Європи. Так, зокрема, розпочали свою діяльність Паризький та Сорбонський університети, які також навчали студентів за Болонською системою.

На основі спеціалізації здійснювався поділ на факультети, які створювали єдину організаційну структуру, підпорядковану одному керівникові. Це спрощувало управління закладом.

Разом з Болонською системою освіти університети почали запроваджувати обов'язковий для вивчення предмет – римське право. Варто зазначити, що процес поживлення вивчення римського права продовжується і дотепер.

Однак багато науковців вважають, що на рецепцію класичного римського права на теренах Західної Європи вплинули ще й такі фактори як:

- 1) розвиток торгівлі та промисловості;
- 2) феодална роздробленість багатьох європейських держав, внаслідок чого правова система була роздроблена. Це суттєво ускладнювало процес зміцнення імператорської влади;
- 3) римське право було універсальним і це давало можливість знайти способи регулювання складних питань юридичного характеру, що значно полегшувало здійснення законодавчої влади в державах.

Починаючи з XVI ст. ядром вивчення римського приватного права стає така країна як Франція. Оскільки тут, за підтримки королівської влади, успішно функціонували юридичні школи з Болонською системою викладання.

Саме тут відбулося справжнє переосмислення ролі та значення римського права для держав. Зокрема, відомий мислитель Яків Куяцій, вивчаючи основні положення римського права, дійшов до висновку, що неможливо досконало розуміти римське право без урахування тих умов в яких воно розвивалося. Він є одним із найбільших знавців римського права у середньовічній Європі [1, с. 233].

Також вивченню римського права в університетах сприяла Німеччина. Зокрема у Гайдельберзі право стародавнього Риму було провідною дисципліною. Тут окрім ведення лекцій професори активно займалися практичною діяльністю. Найчастіше це відбувалося за моделлю фаху судді.

Отже, у процесі становлення вищої юридичної освіти у країнах середньовічної Західної Європи провідну роль займає класичне римське право. І це стало основою розвитку освітньої та практичної юриспруденції. Болонський університет – це перший університет, що не був під впливом папської влади, що дозволило йому піднести римське право на новий щабель свого розвитку.

Також варто додати, що дана проблематика дослідження є складною та багатогранною і потребує подальшого якісного дослідження.

Список використаних джерел:

1. Підпригора О.А. Римське приватне право: Підручник для студентів юрид. спец, вищих навч. Закладів - вид. 3-тє, перероб. та доп. - К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2001. - 440с.